Cana asobnaha numaru 20 hr. Pierasyłka apłačana ryčałtam

Nr. 19. Wilnia, Subota 31 Traŭnia 1930 h. Hod VI (XIV).

BIEŁARUSKAJA

KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi:	„Bieł. KRYNICA" kaštuje na hod—6 zał., na paŭhoda — 3 zał., na 3 miesiacy — 2 zał.	Cana abwiestak:
WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč.	HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEN.	na 1-šaj staroncy 60 hr., 2 i 3 — 50 hr., na 4-aj — 40 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ adnej špalcie

Paśla wybaraŭ u Lidzkim wokruzie.

Dapaŭniajučyja wybary ŭ Lidzkim wokruzie 25 traŭnia sioł. hodu dali šmat kamu niaspadziewak, nawučak, materjału da nowych dumak.

U hetych wybarach atrymali mandaty: špisak numar 10 (polskie stronnictwo chłopskie)—4, spisak numar 25 (polskaja endecyja)—1, i spisak numar 46 (biełarushi sialanska-rabotnicki blok „Zmahańnia")—2.

Špisak numar 18 (blok nacyjanalnych mienšaściaŭ), padtrymliwany našym biełaruskim niezaležnickim narodnym kirunkam, atrymaŭšy tolki 5.546 hałasoŭ, mandatu nie zdabyŭ niwodnaha.

Z hetaha wyniku wybaraŭ naprašajecca sam dawoli sumny wywad, što ŭ Lidzkim wokruzie naš narod jašče maje nia mnoha biełaruskaha narodnaha pačućcia, bo addaŭ jon swaje hałasy na biełaruskich radykałaŭ z numaru 46, jakija na biełaruskija nacyjanalnyja sprawy nie zwaročwajuć badaj nijakaj uwahi, na polskich „chłopaŭ", nadzieŭšych masku radykalizmu z numaru 10 i na polskich panoŭ z numaru 25, a na špisak numar 18, jak na špisak biełaruski i niezaležnicki addali tolki 5546 hałasoŭ.

Hetaki dajuć nam wywad samyja ličby dapaŭniajučych wybaraŭ u Lidzkim wokruzie. Ale sapraŭdy jošć nia susim tak.

Pradusim treba adciemić, što z usich 321,253 asob, majučych prawa hałasawać u hetym wokruzie, hałasawała tolki 99,109 asob, što stanowić jakich tolki 30 pracentaŭ, majučych prawa hołasu. Da ŭstrymaŭšychsia-ž treba zaličyć wialikuju častku świedamych našych biełarusaŭ, uzhadawanych „Bieł.-Krynicaj", jakija naležna acaniŭšy wartaść sučasnych wybaraŭ, ad hałasawańnia ŭstrymalisia.

Hałasy-ž addanyja na biełaruskich radykałaŭ z numaru 46—heta takža hałasy pierawažna świedamych biełarusaŭ, jakija pražywajučy ciažkoje ekanamičnaje, sacyjalnaje i kulturnaje pałažeńnie pad Palščaj, dali swaje hałasy tym kandydatam, jakija im najbolš abiacali, jakija wyjawili najbolš radykalizmu, pustoj demahohii i jakija ŭreščie karystalisia na wybarach wialikimi hrašami.

Siarod hałasujučych, jakija prawiali 4 mandaty palakom z numaru 10, takža znachodzicca wialikaja častka świedamych biełarusaŭ, ale ŭ jakich pačućcio hora, žyćciowych patrebaŭ uziało wierch nad pačućciom nacyjanalnym.

Dyj heta całkom i zrazumieła: špiarša jeści, a paśla filazafawać — kazali jašče staradaŭnyja Hreki. A chleba i da chleba polskija „chłopy" z numaru 10 abiacali našym biełarusam až za šmat. Ale chutka našy ludcy dawiedajucca, što ŭsie hetyja abiacanki — heta zwyčajnaja mana, zwyčajny hruby abman, a prakanajucca ab hetym, kali ŭbačać nowyja partyi asadnikaŭ na našych ziemlach, nasłanyja panami z polskaj dziesiatki dy pačujuć nowy na swajej špinie ciažar padatkaŭ. Pry hetym treba wiedać, što polskija „chłopy" padčas wybarnaj ahitacyi pa wioskach našych tak-ža pakinuli tam niamała hrošy.

Mnoha tak-ža pała hałasoŭ świedamych biełarusaŭ i na numar polskich panoŭ 25. Kinuli na hety numar swaje hałasy časta sapraŭdy świedamyja biełarusy, jakija praz swaju fałšywuju nabožnaść naiŭna pawieryli ŭ katalickaść henaha numaru.

Ureščie stydny prawał na ciapierašnich wybarach 45 špisku „našych" polonofiłaŭ Łuckiewiča i Janki Stankiewiča, jakija kidali na wybary wialikija hrošy i mieli apieku z boku palicyi, a atrymali ŭsiaho tolki 1.416 hałasoŭ, tak-ža świedča niamała ab biełaruskaj narodnaj świedamaści našaha sialanstwa.

Da pryčyn-ža, jakija pieraškodzili nam biełarusam niezaležnikam i narodnikam u Lidzkim wokruzie pakirawać biełaruskim świedamym nacyjanalnym elementam i atrymać ad jaho mandaty, zaličyć treba: — niepapularnaść u šyrokich našych masach pieršaha kandydata wosiemnastki Ad. Bildziukiewiča, niepapularnaść numaru 18 zatym, što kandydaty jaho fihurujuć razam z žydami, jakija — skazać dasłowa — mała taho, što adstrašali naš narod ad špisku, ale jašče i zdradzili hety špisak, bo nie hałasawali za jaho susim, dalej zamała ŭwahi zwaračwali na wiosku našy byŭšyja pasły i ŭreście — niaroŭnyja siły ŭ sensie hrašowym našyja ŭ paraŭnańni z špiskam biełaruskich radykałaŭ z numaru 46 i z špiskam polskich „chłopaŭ" numar 10, jakija, jak było widać padčas wybarnaj ahitacyi kidali na wiosku našu wialikija hrošy. A hrošy, reč wiedamaja, zaŭsiody majuć swaju siłu, a što-ž hawaryć u ciapierašnija, sapraŭdy ciažkija, časy dla našaha sielanina! My-ž pradstaŭniki numaru 18 išli na wybary z pustymi rukami i ŭ dabawak biez asabliwaj pracy i enerhii, praz uwahu na toje, što Sojm ciapier u Polščy nia maje nijakaha značeńnia.

Ale ŭ kožnym wypadku—nieadtrymańnie nami niwodnaha mandatu ŭ sučasnych dapaŭniajučych wybarach u Lidzkim wokruzie 25 traŭnia sioł. h. — choć heta reč zwyčajnaja ŭ žyćci hramadzka-palityčnym i časta całkom prypadkowaja, — usiož źjaŭlajecca dla nas nawučkaj što da našaj taktyki i što da intensyŭnaści pracy. Skarystaŭšy-ž z hetaj nawučki, rešty dakanaje čas, žyćcio samo, jakija pakažuć narodu, chto jaho praŭdziwy pryjaciel, a chto worah, chto sapraŭdy buduje jamu świetłaje zaŭtra, a chto tolki karystajecca narodam dla swaich metaŭ, ničoha supolnaha niamajučych z metami narodu. Ale kab narod naš sapraŭdy heta ŭbačyŭ—z boku nacyjanalnych prawadyroŭ jaho treba pracy i jašče raz pracy.

Prahramy našych škoł treba dapoŭnić.

Stałasia ŭžo amal zwyčajem, što z kancom kožnaha školnaha hodu adzywajucca hałasy ab reformie školnictwa, asabliwa siaredniaha. Sprawa heta tak ważnaja, što da rečy budzie skazać ab jej paru słoŭ i na hetym miejscy. Nia dziela taho adnak, što sprawaj hetaj zajmajucca „ludzi", a dziela taho, što škoła siaredniaja ŭ nas musić adpawiadać wymoham specyfična našym, sialanskim.

Sprawa ŭ tym, što dahetulešnija prahramy siarednich škoł sastaŭleny z ustareŭšaha punktu hledžańnia, kab wučniam dać jaknajbolš wiedy, paminajučy — raz bolš, raz mienš — čyńnik uzhadawaŭčy. Hetkaje razwiazańnie pytańnia nia kidałasia jaŭna ŭ wočy datul, pakul łaŭki siarednich škoł zapaŭnialisia moładździu z klasaŭ zamožnych. Ad času adnak, kali łaŭki siaredniaj škoły stalisia bolš mienš dastupnymi i dla dziaciej našaha sialanstwa, sprawa pačała prymać charaktar inšy, dahetul niaznany, a dla absalwentaŭ siarednich škoł prosta niekarysny. Nazywajučy reč pa imieńniu treba skazać, što absolwent siaredniaj škoły ŭ bolšaści wypadkaŭ nia ŭmieje adpawiedna zachawacca što da miejsca i času. Inšymi sławami skazana, absolwentu našaj siaredniaj škoły nie chapaje t. zw. tawaryskaj ahłady. Na hetu reč možna hladzieć z kožnaha boku, možna być najbolš „demokratam," možna pakłaniacca rožnym kirunkam dumki sučasnaj, — zaŭsiody adnak praŭdaj astaniecca, što zachawańnie čaławieka ŭ tawarystwie jošć mieraj jahonaj intelihiencyi, dy što kali niechta choča ad hramadzianstwa čahości dabicca, musić z im pierad usim zžycca.

Słowam, patrebu wyšnazwanaj tawaryskaj ahłady možna rachawać za ahulna pryniatuju. Skul adnak zwykły sialanski syn hetu ahładu moh-by mieć? Ahulna kažačy — tolki z škoły. U siahońniašniaj škole adnak tawaryskaha ŭzhadawańnia, jak pradmietu, niama. Zhetul wywad, što pradmiet hety ŭ prahramie našych siarednich škoł musić być zawiedzieny.

Jak hetu sprawu razrašyć adnak praktyčna? Prostym dadawańniem hetaha pradmietu da školnaj prahramy sprawy razrašyć nielha: prahramy našych siarednich škoł i biez taho pierałaławany. Asabliwa-ž prahramy siarednich škoł biełaruskich u Zach. Biełarusi, hdzie aprača poŭnaj prahramy polskich uradawych škoł prachodzicca ŭściaž uzrastajučy pradmiet biełarusaznaŭstwa.

Pakidajučy sprawu praktyčnaha zastasawańnia wyšprywiedzienych uwah kruhom wučycielskim jak najbolš da hetaj sprawy paklikanym, ahraničymsia tut da zaciemki, što kali-b nielha było hetaha pradmietu zawieści na košt pradmietu pašyranaj u našych školach polonistyki, dyk da pary da času nie astawałasia-b ničoha inšaha, jak zawieści pradmiet tawaryskaha ŭzhadawańnia ŭ formie nadprahramowych hutarak. Treba tolki rabić heta zaraz-ža, kab absolwenty našych škoł nia byli pradmietam naśmiešak u tawarystwie i hramadzianstwie naahuł.

K. A.

Z Biełaruskaha žyćcia.

Pieršaje pasiedžańnie Biełaruska-Litoŭskaha Katalickaha K-tu. 15.V h. h. u pamieškańni Tymčasowaha Lit. Nac. K-tu adbyłosia pieršaje pasiedžańnie Biełaruska-Litoŭskaha K-tu dla akacyi katalickaj na ziemlach Zachodniaj Biełarusi i Uschodniaj Litwy.

Na paradku dnia pasiedžańnia byŭ padzieł funkcyjaŭ miž siabrami K-tu, jakija wybrany na Źjezdzie Katalickim dn. 4.V. h. h. i biahučyja sprawy.

Funkcyi padzieleny ŭ nastupnym paradku: Staršynia—dyr. Jazep Kajriukštis, wice-staršynia dr. Balesłaŭ Hrabinski, skarbnik — dr. W. Lie-

hiejka i sekretary—Marjan Piaciukiewič i Anton Juknewicius i siabra Uradu—Feliks Cikota.

Nowaŭtworany Urad K-tu pastanawiŭ: 1) źbirać matarjały dziela apracawańnia Statutu katalickaj arhanizacyi, 2) z paručeńnia Źjezdu razasłać rezalucyi: Nuncyju Stalicy Apostalskaj u Waršawie i ŭsim biskupam Wilenskaj Metrapolii, a taksama ahałasić hetyja rezolucyi ŭ presie krajowaj i zahraničnaj jak u najchutčejšym časie.

Druhoje pasiedžańnie Biełaruska-Litoŭskaha K-tu. 30 h. m. adbyłosia druhoje pasiedžańnie Biełaruska-Litoŭskaha K-tu.

Na paradku dnia: apracawańnie planaŭ najbližejšaj pracy K-tu, sprawy arhanizacyjnyja K-tu i biahučyja sprawy.

Ekskursija Wilenskaj Biełaruskaj moładzi ŭ Troki. 29 h. m. adbyłasia ekskursija Wilenskaj Biełaruskaj moładzi ŭ histaryčnaje miesta Troki. Ekskursija adbyłasia supolna z Ukrainskaj Studenskaj moładździu i Litoŭskaj studenskaj i wučnioŭskaj moładździu.

Miž inšym byli hości z zahranicy, h. zn. litoŭskaja himnazija z Ryhi (Łatwija).

U wielmi pryjacielskich i brackich adnosinach wiesieła prawiała hety dzień moładź uspomnienych narodaŭ.

Z litoŭskaha žyćcia.

Z LITWY PAD POLŠČAJ.

Litoŭskaje školnictwa u Wilenščynie. Jak wynikaje sa sprawazdačy litoŭskaha aświetnaha T-wa „Rytas“, hetaje T-wa ŭtrymliwaje himnaziju im. Witaŭta Wialikaha z 341 wuč. i adnu dwuchklasowaju pačatkawaju školu z 46 wuč. Na prawincyi lik litoŭskich pačatkawych školaŭ pradstaŭlajecca tak: u pawiecie Wilenska-Trockim 42 školy z 45 wučycielami, u pawiecie Brasłaŭskim 3 školy z 3 wučycielami, u paw. Świancianskim 3 školy z 4 wučycielami, u paw. Ašmianskim 4 školy z 4 wučycielami, u paw. Lidzkim 19 školaŭ z 20 wučycielami, u paw. Horadzienskim 20 školaŭ, u hetym liku dźwie dwuchklasowyja školy i ŭ paw. Suwalskim 2 školy z 1 wučycielem. Ahułam T-wa „Rytas“ maje 95 školaŭ z 102 wučycielami. U hety lik nie uwachodziać: himnazija i školy Świancianskaha T-wa „Rytas“ i T-wa „Kultura“.

Z NIEZALEŽNAJ LITWY.

Handlowaja ŭmowa Litoŭska-Japonskaja. 1 traŭnia h. h. u Berlinie padpisanaja handlowaja i nawihacyjnaja ŭmowa Litoŭska-Japonskaja. Ad Litoŭskaje dziaržawy ŭmowu padpisaŭ nadzwyčajny pasoł i paŭnamočny ministar u Berlinie Sidzikaŭskas, ad Japonskaj dziaržawy—ambasadar japonski ŭ Berlinie Nagaoka.

Nowyja školy ŭ Litwie. Litoŭskaje Ministerstwa Aświety projektuje ŭ hetym hodzie załažyć try nowyja himnazii ŭ Koŭni. Adnačasna Departament Ziemlarobstwa pastanawiŭ u hetymža hodzie zbudawać try nowyja ziemlarobskija školy ŭ pawietach: Kretynhaŭskim, N.-Aleksandraŭskim i Kiejdanaŭskim. Hety-ž samy Departament užo maje čatyry ziemlarobskija školy: u Žyrmunach, Šadawie, Sałduciškach i Makniunach.

Histaryčny twor ab W. Kn. Witaŭcie. KamitetaW. Kn. Witaŭta daručyŭ praf. Janinasu napisać wialiki histaryčny twor ab W. Kn. Witaŭcie. Twor maje wyjści z druku, bolš mienš praz poŭhodu, jaki budzie składacca z bolš jak 200 str. druku.

Z Ukrainskaha žyćcia.

Aryšty na Wałyni. U paławinie h. m. u Rowienskim pawiecie polskija ŭłady aryštawali 23 maładych ukrainskich sialan. Aryštawanym sledčyja ŭłady zakidajuć prynaležnaść da UWO (Ukrainskaja Wajskowaja Arhanizacyja). Siarod aryštawanych znachodzicca i maładaja žančyna.

Nadzwyčajny źjezd T-wa „Ridnoj Školy.“ Dnia 22 h. m. adbyŭsia nadzwyčajny źjezd T-wa „Ridnoj Školy“. Zjezd adbyŭsia ŭ Lwowie. Na źjezd prybyli pradstaŭniki hurtkoŭ T-wa ŭ liku 110 asob, niekalki siabroŭ T-wa jak hości i pradstaŭniki ukrainskaj presy. Źjezd źmianiŭ statut T-wa „Ridnoj Školy.“ Pry hetym treba adznačyć, što T-wa „Ridnoj Školy“ jość adna z najpawažniejšych kulturna-praświetnych arhanizacyjaŭ u Zachodniaj Ukrainie.

Z Polščy

Adkład sojmawaj sesii. Na damahańni pasolskich klubaŭ polskaj lawicy sklikańnia Sojmu, prezydent byŭ naznačyŭšy pačatak sojmawaj sesii na 23 h. m. Maršałak Sojmu Dašynski sklikaŭ pasłoŭ Sojmu na 23 h. m. na 12 hadzinu dnia. Ale a hadzinie 11 i 15 minut tahož 23 čysła maršałku Dašynskamu byŭ uručany dekret, na padstawie jakoha prezydent adkładaje pasiedžańnie Sojmu na 30 dzion. Dziela hetaha Sojm nie sabraŭsia i pasły razjechalisia chto kudy.

Sojmawyja kluby polskaj lawicy, paśla hetaha, panapisywali wielmi wostryja rezalucyi i na hetym pakul-što ŭsia historyja z Sojmam zakončyłasia. Za 30 dzion prezydent moža adłažyć pasiedžańnie Sojmu ŭznoŭ na 30 dzion i tak dalej až da listapadu. A ŭ listapadzie Sojm źbiarecca na budžetnuju sesiju, jakuju prezydent moža tak-ža adłažyć na 30 dzion (ale tolki adzin raz); tady apazycyja zabudziecca ab zmahańni z uradam, zaćwierdzić dziaržaŭny biudžet, kažučy, što hetaha wymahaje interas dziaržawy, paśla ŭžnoŭ razjeducca pasły na feryi, a apazycyja — polskaja lawica ŭznoŭ budzie kryčać da narodu, što jana jość abaroncam pracujučych mas-sialan i rabotnikaŭ i budzie z zawuhła machać rukami na ŭrad i kazionnuju biespartyjnuju partyju B. B.

Heta ŭsio zusim padobnaje na kamedyju, a dziela hetaha i mała cikawaje, a dla nas Biełaŕusaŭ z hetaha adzin tolki śmiech.

Čamu adłožana sojmawaja sesija? Paśla adkładu Sojmu premjer Sławek (jak staršynia adzinki) wyjaśniŭ pryčynu adkładu sojmawaj sesii. Jon payznaŭsia, što sam daradziŭ prezydentu adłažyć sesiju, bo jon nia wieryć, kab sučasny Sojm byŭ zdolny da pozytyŭnaj pracy. Pawodle jaho dumki sojmawyja kluby lawicy i centru zažadali sklikańnia Sojmu tolki dziela taho, kab wyrazić dla ŭradu niedawier: haspadarčyja sprawy — pawodle dumki Słaŭka — byli tolki pryčynaj dla sklikańnia sesii. Dziela hetaha jon i daradziŭ prezydentu adłažyć Sojm.

Byŭšy min. skarbu Čechowič uciok z B. B. Čechowič wystupiŭšy z B. B. i pasolskaha mandatu nia zroksia. Paśla wystupleńnia z kazionnaj partyi B. B. Čechowič zajawiŭ, što jon nia moža zhadzicca z taktykaj B. B., jakaja zawastraje ŭnutranyja adnosiny. Z pryčyny hetaj Polšč nia moža dastać zahranicaj pazyčki; jak kaža Čechowič — kapitał wielmi truśliwy i baicca iści tudy, dzie wiadziecca ŭnutranaja wajna. Čechowič niezdawoleny tak-ža i z taho, što B. B. pradoŭžywaje jaho sudowuju sprawu ŭ dziaržaŭnym Trybunale.

Wystupleńnie Čechowiča — heta nie abyjakaja palityčnaja sensacyja i dawoli prykry wypadak dla sanacyi. Słowam, z tonučaha karabla myšy ŭciakajuć. Čechowič daŭ pačatak. Niama sumniwu, što za im pojduć druhija.

Z zahranicy.

Adradženski ruch indyjskaha narodu. Wialiki Indyjski narod da hetaj pary znachodzicca paniawolenym praz Anhliju.

Adradženski ruch siarod indyjcaŭ užo dawoli mocna ŭzros i daŭ siabie znać całamu świetu.

U sučasny mament Indyjcy pačali mocna zmahacca z swaimi panami pałažeńnia — Anhlijcami, imknučysia da poŭnaj niezaležnaści.

Pawadyr indyjskaha narodu Handhi, wiadučy swoj narod da woli, da samastojnaha žyćcia, źwiarnuŭ wialikuju ŭwahu na ŭzhadawańnie indyjskaha narodu — na budowu ŭłasnaj indyjskaj kultury. Narod indyjski zrazumieŭ swajho pawadyra i pajšoŭ za im pa swajo lepšaje zaŭtra — pa swaju niezaležnaść. Nie zważajučy na pieraškody, staŭlenyja z boku Anhlijcaŭ i niezdawalniajučysia abiacankami roznych palohkaŭ z boku Anhlijcaŭ, narod indyjski praz

Mahatma Gandhi ab uzhadawańni.

Niama ni adnej sučasnaj časopisi, katoraja-b nia cikawiłasia dy nie zachaplałasia wialikaj asobaj wydatnaha wierchawoda indyjskaha adradženska-niezaležnickaha ruchu Mahatma Gandi. Asoba heta sapraŭdy zahipnotyzawała sučasny zmaterjalizawany dy zmechanizawany świet, zadziŭlajučy jaho swaim idealistyčna-stalowym charakteram, dy niazwyčajna wialikim rozumam, wialikaj dušoj („Mahatma“ panašamu značyć — „wialikaja duša“). Ad 1919 hodu wiadzie jon za saboju da samastojnaści 300 miljonaŭ Indusaŭ, nad katorymi daŭno ŭžo hłumiacca naježniki čužyncy, wiadzie biezaružnym sposabam: aktyŭnym ciarpieńniem, bajkotam supracoŭnictwa z čužackim uradam i bajkotam tekstylaŭ anhielskich, maralnym uświedamleńniem, razbudžańniem narodnych masaŭ, dy pašyrańniem i pahłyblańniem narodnaj kultury.

Mnoha światła na charaktar i dziejnaść hetaha wialikaha čaławieka, prakładywajučaha nowyja ci lepš mo' adnaŭlajučaha daŭniejšyja darohi adradženskija dla maładych narodaŭ, kidajuć dźwie knižki Romain'a Gollanda — „Mahatma Gandhi“ i „Maładaja Indyja“ z 1923-4 h. Kožny eŭropejčyk, asabliwa-ž wučyciel-uzhadawaŭca pawinien prastudjawać abiedźwie henyja knižycy, aświatlajučyja daŭnyja idei, katoryja, reč dziŭnaja, tam u Indyi pačynajuć nanowa adžywać. Gandhi heta praktyčny idealist. Tady jak Tagore, druhi wialiki duch sučasnaj Indyi, jość tolki paetam, pieśniarom mastactwa dy latucieniaŭ, Gandhi spuściŭsia z wysiaŭ ducha ŭ narodnyja masy, niasučy im praktyčnuju ideju, ideju palityčnaj dy kulturnaj wolnaści, srodki, adnak, da henaha čerpajučy z wyšyni duchowaj.

Što ŭ adradžeńni kožnaha narodu uzhadawańnie maje pieršaradnuju wahu, ab hetym kožny z nas dobra wiedaje. I ŭ dziejnaści Gandhi jano adyhrywaje pieršaradnuju rolu. Warta i nam z jahonymi pohladami pedahohičnymi paznajomicca.

Gandhi ŭ pracy swajej apirajecca na pryncypie, što: uwiedzienaja systema ŭzhadawańnia praz anhlijcaŭ dla Indyjcaŭ jość nie adpawiednaj, dziela taho, što kultura i ŭzhadawańnie eŭropejskaje zanadta zmaterjalizawana dy z intelektualizawana. Jano kryje ŭ sabie try wializarnyja pamyłki:

a) systema henaja apirajecca na kultury čužoj, wyklučajučy absalutna kulturu tubylčuju radzimuju (susim tak jak u nas na Biełarusi),

b) systema henaja amal susim nie źwiartaje uwahi na ŭzhadawańnie serca, dušy i ruki (ramiasła), ahraničajučysia tolki da ahulnaha raźwićcia fizyčnaha i umysłowaha,

c) sapraŭdnaha ŭzhadawańnia nia možna dawać u čužackaj mowie, jak heta tam robicca.

Pawodle Gandhi treba kłaści nacisk pieradusim na toje, što nawuka i ŭzhadawańnie u kožnym krai dy ŭ kožnaha narodu pawinny być ufundawany na radzimych abstawinach moładzi, nie adrywajučy jaje ad tawarystwa, siarod katoraha wyrasła, ad ziamlicy rodnaj, abyčajaŭ i wiery, ad ułasnaha hramadzianstwa dy jahonaha žyćcia, tolki rasšyrajučy horyzonty myślowyja i žyćciowyja, dy wiažučy baćkaŭščynu sa świetam. Dyk značycca, pamiž uzhadawańniem, nawukaj i radzimymi, uzhadawaŭcami wučnia dziejnikami pawinna być najciaśniejšaja łučnaść.

U Indyjach, dzie 80% žycharstwa žywie z ziemlarobstwa, a tolki 10% — promysłam (a ciž u nas inakš?) nie na miejscy zusim ŭzhadawańnie literaturnaje, adwučajučaje moładź ad pracy fizyčnaj. „Dziela taho, što my najbolšuju častku našaha žyćcia musimo paświacić na zdabyču štodziennaha chleba — kaža Gandhi — dziela taho my pawinny dziaciej swaich admalenstwa prywučać da pracy i tałkawać im ab wialikaj hodnaści dy wartaści henaj pracy. Nia možna hadawać dziaciej našych u pahardzie da fizyčnaje (ručnoje) pracy“.

A pry ŭzhadawańni dušy, serca—kaža dajej — nia knižki, tolki asoba wučyciela adyhrywaje najhałaŭniešuju rolu. Što-ž za ŭzhadawaŭcy, katorymi nas čužyncy abdarajuć u školach pačatkawych i siarednich? Ci heta jość ludzi, silnyja charaktaram i wieraj? Ci jany sami atrymali jakoje-niebudź uzhadawańnie? Ci možna ad ich spadziawacca, kab zacikawilisia jany iskraj Božaj u dziciaci? Ci kuratary školnyja pry nominacyjach pytajuć siańnia pra charaktar swaich apostałaŭ praświety? I ŭ kancy, ci wučycielstwa maje adpawiednyja warunki maralnyja da swajej pracy i zadańniaŭ?... „Woś pytańni, katoryja nie adno tolki ŭ Indyi, ale i ŭ nas nia mienš pawinny być aktualnymi...

Dalej Gandhi wielmi wostra wystupaje praciŭ nawuki dy ŭzhadawańnia u čužackaj mowie. Heta ŭ nas, u Eŭropie, dzie na každym kroku panuje ŭcisk narodnych mienšaściaŭ, pawinna być zusim zrazumiełym. Heta nia značyć taho, kab u nawucy ahraničwacca tolki da swaje mowy.

naŭšy adziny prawilny šlach da swajej woli — šlach niezaležnicki, idzie ŭpierad krok za krokam.

U apošnija časy, paśla aryštu pawadyra wyzwolnaha ruchu Handhi, u m. Bombaju adbyłosia wializarnaje wieča indyjcaŭ. Na henaje wieča prybyło bolš sta tysiač indyjcaŭ. Pramoŭcy da narodu pramaŭlali pry pomačy uzmacniajučych hołas trubaŭ. Hałoŭnym pramoŭcam byŭ b. staršynia indyjskaha parlamantu, jaki ciapier paśla aryštu Handhi staŭ na čale wyzwolnaha nacyjanalnaha ruchu.

Z pryčyny napružanaha pałažeńnia, da miajscowaści Surati kala Bombaju, prybyli anhlijskija wajskowyja addzieły: konnica, braniawyja samachody i kulamiotnyja kamandy.

Anhlijskaja palityka ŭ Palestynie i pahroza wajny miž Anhlijaj i Rasiejaj. Jak wiedama, Žydy ci lepš skazać žydoŭski kapitał adyhrywaŭ i adyhrywaje wialikuju rolu ŭ mižnarodnym žyćci. Henuju rolu Žydoŭ padčas suświetnaj wajny dobra zrazumieła chitraja Anhlija. Dziela prychileńnia ahulnaj apinii suświetnaha žydoŭstwa dla Anhlii, anhielski urad u 1917 hodzie padaŭ swoj hołas za ŭtwareńnie žydoŭskaj dziaržawy ŭ Palestynie. Na hetaj padstawie paśla wajny Žydy prystupili da razbudowy swajej dziaržawy pad pratektaratam Anhlii. Da Palestyny pačali źjaždžacca z usich krajoŭ Žydy i z celaha świetu pačali źbirać wialikija hrošy na zahaspadarawańnie małaŭražajnaj palestynskaj ziamli. Henaja akcyja Žydoŭ sustrenułasia z rašučym sŭpraciŭleńniem tamašniaha arabskaha nasielnictwa. Z henaje pryčyny ŭ minułym hodzie ŭ Palestynie dajšło da wostraj baraćby miž Žydami i Arabami.

Pa adnej i druhoj staranie palilasia kroŭ. Anhlija wysłała swajo wojska ŭ Palestynu i bojku žydoŭ z arabami ŭśmiryła. Araby pačali damahacca ad anhlijskaha ŭradu ŭtwareńnia ŭ Palestynie parlamantu, jaki zabaraniŭby Žydom wykuplać ziamlu ad Arabaŭ, a wolnyja ziemli razdaŭ-by Arabam i Žydam proporcyjanalna da nasielnictwa hetych narodaŭ (u Palestynie Arabaŭ naličwajecca 500 tysiač, a Žydoŭ 70 tysiač). Ale anhlijski ŭrad tady na heta nie zhadziŭsia i dazwalaŭ pryjaždžać Žydam z inšych krajoŭ u Palestynu.

Ciapier-ža anhlijski urad dziela prychileńnia dla Anhlii ahulnaj apinii i muzulmanskaha świetu, u palestynskaj palitycy pačaŭ prychilacca da Arabaŭ i zabaraniŭ emihracyju Žydam u Palestynu. Pawarot anhlijskaj palityki ŭ Palestynie ad Žydoŭ u bok Arabaŭ padyktawany dla Anhlii wyzwolnym niezaležnickim rucham u Indyi.

Heta adna pryčyna źmieny anhlijskaj palitycnaj arjentacyi ŭ Palestynie, a druhaja pryčyna — heta mahčymaść wajny Anhlii z Rasiejaj ŭ kalonijach, hałoŭnaj terytoryjaj jakoj maje być Palestyna, a zaludnieńnie Palestyny praz Žydoŭ wyemihrawaŭšych z uschodniaj i siaredniaj Eŭropy źjaŭlajecca niebiaśpiekaj dla Anhlii.

Nie. Treba wučycca j čužych mowaŭ poruč z swajoju, treba paznawać čužyja kultury pobač z ułasnaju, nie zamykacca, nie zwužwać haryzontaŭ wiedy. Supracoŭnictwa ŭsich narodaŭ, usich ludziej jość ideałam Gandhi. „Ale ja-b chacieŭ — kaža Gandhi — źwiarnuć uwahu na toje, što warunkam naležnaje aceny čužych kulturaŭ jość nasampierš naležnaja acena ułasnaj kultury".

Pad upływam nawučańnia Gandhi pačała ndyjskaja moładź masami wystupać z anhielskich dziaržaŭnych školaŭ dy zakładać škoły, asnawanyja na wyšejpadanych idejach. U 1920 h. zasnawaŭsia ŭ Ahmedabad takim čynam wialiki uniwersytet narodny, katory pastawiŭ sabie za metu: kultywawać dy razwiwać tubylčuju mowu i kulturu indyjskuju i adpawiedna łučyć jaje z kulturaju eŭropejskaju.

Uzhadawańnie-ž wučycielstwa prawodzić siańnia Gandhi ŭ asobnych uzhadawaŭčych ustanowach, padobnych da našych manastyroŭ, kudy biarucca dzieci ad 4 hadoŭ i paddajucca žaleznaj prahramie: skromnaść u jadzie i adzieży, supolnaja praca, trymiesiačnaja ŭ hod ekskursyja pa Indyi, abawiazkawaja nawuka indyjskaj i anhielskaj mowy, historyi, hieohrafii, matematyki, hramadzkaj ekanomii i sanskryt (staraświeckaja mowa indyjskich prodkaŭ), praca fizyčnaja, ziemlarobstwa, tkactwa. Cely kurs nawuki, hruntoŭna pierapojeny relihijnaściu, trywaje 10 hadoŭ. Paśla čaho wučni mohuć užo z zakładu wychodzić i pačynać studyi pedahohičnyja.

Z niamieckaha pieraklaŭ. *Toj Samy.*

DA NAS PIŠUĆ.

ŠTO „ZMAHANCY" ABIACALI PRY WYBARACH.

Kuraniec, Wialejskaha paw. Jak wiedama, našym ludziam uschodni radykalizm biełaruskich radykałaŭ užo tak nadajeŭ, što ich našy sialanie i słuchać nia choćuć. Polskamu radykalizmu „Stronnictwa Chłopskaha" wiaskoŭcy našy nia wierać. Astajecca adno, biełaruski nacyjanalny i socyjalny idealizm.

Woś-ža biełaruskija „zmahancy", praniuchaŭšy hety nastroj našych sialan i kab wymanić ad ich hałasy na wybarach u Sojm, u časie pradwybarnaj ahitacyi na našych siołach wyrakalisia ŭschodniaha radykalizmu i tłumačyli biełaruskim wiaskoŭcam, što jany damahajucca złučeńnia biełaruskich ziamiel. „Zmahancy" wyrazna zajaŭlali, što jany damahajucca, kab balšawiki addali dla biełarusaŭ usie biełaruskija ziemli z miestami: Połack, Miensk, Smalensk i inš. Wyrazna tak-ža zajaŭlali, što biełaruski narod musić uziać swaje losy žyćcia ŭ swaje ŭłasnyja ruki. Słowam, „zmahancy" prad biełaruskim sialanstwam wyjaŭlali siabie biełaruskimi niezaležnikami i wyrakalisia ŭschodnia-rasiejskaha radykalizmu.

A ci heta ščyra jany kazali? Mnie zdajecca, što nie! Ale kali i hetym razam jany ašukali našych sialan i dalej buduć prabawać zaščapłać u našym narodzie idealy suświetnaha internacyjanału, dyk heta była ich užo apošniaja staŭka. Narod im bolš nie pawieryć.

Byŭšy „hramadawiec."

JAŠČE ADNA SPROBA.

Ašmiana. Haspadarčy kryzys, z jakoha wynikaje abiadnieńnie našaj wioski, niedachop warštatu pracy; biezzlamielle i małaziamielle siarod našaha sialanstwa i ahułam ciažkoje materjalnaje pałažeńnie biełaruskaje wioski, — u apošnich wybarach, usio heta razam, pieramahło biełaruskaje nacyjanalnaje pačuccio ašmiančukoŭ. U swaje ŭłasnyja siły biełarusy Ašmianskaha paw. jašče nia wierać.

Naprawy materjalnaj biedny ašmiančuk čakaje adniekul. Ašmiančuk-biełarus jašče wieryć u dabratu čužnikoŭ, što niechta adniekul prydzie i zrobić jamu dabro. A hetymi „dabradziejami" dla ašmiančuka na hety raz źjawilisia polskija „chłopy" z numaram 10. Henyja dabradziei z „Stronnictwa Chłopskaha" našamu sielaninu abiacali ŭsio: ziamlu, źmianšennie padatkaŭ, ceny na zbožža, nacyjanalnuju wolu, rodnuju školu i swabodu relihii. Słowam, abiacali ŭsio toje, što tolki jość patrebnym dla sučasnych wymohaŭ biełarusa-ašmiančuka.

Niezważajučy na toje, što ŭžo raz našych sialan abmanuła swaimi abiacankami polskaje „Wyzwolenie", ašmiančuk pajšoŭ jašče na adnu sprobu, pawieryŭ abiacankam „Stronnictwa Chłopskaha".

Reč zrazumiełaja, što hetych abiacanak „Stronnictwa Chłopskaje" nikoli nia ździejśnić i naš sielanin za hod za dwa ŭbačyć, što jon byŭ naiŭnym dzicianiom i staŭsia ašukany dziesiatkaj tak, jak i ŭ 1922 h. trojkaj, ale hetaha ŭžo nia wiernie. Adnak heta budzie dla našych sialan nawučkaj. Heta jość palityčnaja škoła dla našaha sialanstwa z boku polskaha radykalizmu. Susim mahčyma, što naš sielanin nie znajšoŭšy wychadu z ciažkoha pałažeńnia praz polski radykalizm polskich „chłopaŭ", kiniecca ŭ bok radykalizmu rasiejska-balšawickaha, ale heta tak-ža niaznača, što jon wyrakajecca ŭsiaho taho, što jamu jość rodnaje. Ciažkoje materjalnaje pałažeńnie i niedawier u swaje ŭłasnyja siły, što los jaho znachodzicca ŭ jaho ŭłasnych rukach, kidaje siańnia biełarusa ŭ baki. Adnak-ža jość užo siarod našaha sialanstwa adzinki, jakija pierastali wieryć u čužuju pomač i zaklikajuć sialan pierastać być naiŭnymi dziaćmi, paddawajučymisia polskim i balšawickim abiacankam, a bracca da pracy i samym sabie budawać lepšaje zaŭtra.

Dziela taho, što žyćcio jość najlepšaj školaj, apošniaja pieramoha pa staranie našaj. Biełaruski narod wykuje lepšuju dolu dla siabie tolki sam. Usialakija pryjacieli z boku polskaha „Stronnictwa Chłopskaha", ci z boku ŭschodniaha radykalizmu „Zmahańnie" — heta časowyja durycieli hałoŭ našaho sialanstwa, što užywajuć naš narod dla swaich metaŭ.

Ašmiančuk.

NIE PADAWAJMASIA.

w. Hajnin, Baranawickaha paw. Jašče pierad usieświetnaju wajnoju da nas pranikła biełaruskaja adradženskaja świedamaść. Pa wajnie henaja świedamaść mnoha pašyryłasia j pahłybiłasia. Adnak z prykraściu pryznacca musimo, što jašče j dasiul sowajucca pa našaj wioscy zławiesnyja cieni. Pamima mazalistaje muraŭnaje ideowaje pracy światlejšych synoŭ našaj wioski, spatkać možna ŭ nas takija asoby, u katorych na dnie dušy razam z ciamnatoju jašče ŭsio taŭčecca, pakutuje chwarabliwy kaŭtun čužackaści, prywyčki dy prywiazannaści da ŭsiaho čužoha, modnaha, tandetnaha, šlachockaha. Čužoje bač' im „pachnie" bolš, jak swajo, bo jano čužoje, panskaje, dyk nosa nia mohuć adarwać...

Adnak jość prajawy ŭ žyćci j pracy našych sialan, katoryja budziać mocnuju nadzieju, što kaŭtun hety chutka zahinie, sćeźnie. Ludzi bo ŭ nas naahuł nie durnyja. Z kožnym dniom jany štoraz bolš dy bolš razumiejuć. I nie daloki ŭžo zdajecca toj čas, kali j tyja našyja subraty kulturna adstałyja j abałamučanyja čužyncami, jasna zrazumiejuć, što *tam imienna bolej žyćcia, dzie najmienš adurajučaha „zapachu", mody j pychi.* Aćwiaroziacca j jany jak pakaštujuć bolš hora i ździekaŭ z boku šlachoččyny dy swajakoŭskich „chmistatarаŭ"... Taho, što dasiul zažyli widać dla ich jašče mała...

Ale woś na sławu Baćkaŭščynie jość u nas užo j takija adzinki, katoryja pamima ŭsiakich bałamuctwaŭ z boku šowinistyčnych hančakoŭ, prybłudaŭ, adważna pryznajucca da biełaruskaści i damahajucca swaich naturalnych prawoŭ usiudy, asabliwa na hruncie školnaha j kaścielnaha nawučańnia. Dokazam hetaha chaj buduć tyja stanoŭkija enerhičnyja damahańni ŭstanaŭleńnia rodnaje mowy ŭ Hajninskaj pačatkowaj dziaržaŭnaj škole, jakija raspačali našy sialanie pierad sioletnim Nowym Hoham, padajučy deklaracyi. Hwałtoŭny družny bajkot z boku polskich patryjotaŭ, panoŭ pawiatowaj i hminnaj administracyi dy wučycielstwa, asabliwa-ž inspektara školnaha j miajscowaj wučycielki — nia zdoleŭ złamać praŭnych ichnich damahańniaŭ. Stajać ćwiorda jak stal pry swaim! Słabiejšyja, praŭda, paddalisia warožym bałamuctwam, ale świedamyja bajcy adradženscy stajać, kažu, jak stal! Nie zbajalisia i probaščawych chwihaŭ, jakija tykaŭ im zamiest wučnioŭskich metrykaŭ, ni inspektarawych pahrozaŭ, ni starostawych redukcyjaŭ u hminie (*wojta i dwuch sołtysaŭ z ichnich „wysokich" „stanowišč" źmiaścili*). Nam niama nijakaha dziela da henaha i da taho, chto siańnia bolšym haspadaram u hminie — sekretar, ci wojt, my tolki choćam zacikawić hramadzianstwa ŭ tym: čamu heta wina stałasia winoju tolki tady, jak wojt začwierdziŭ školnyja deklaracyi?...

Braty Sialanie! Nie apuskajcie ruk!

Pamiatajcie, što choć hetym razam i nie daduć wam škoły biełaruskaj, to ŭsio-ž taki wy spoŭnicie wialiki abawiazak pierad Baćkaŭščynaj i Narodam, bo swaimi stojkimi damahańniami wy zamanifestujecie swaju wolu pierad usim kulturnym świetam! Wy kiniecie wializarny ciažar na šalu mižnarodnaj sprawiadliwaści! I pakažacie, što našaje adradžeńnie žywie, wulkaničnymi parywami narodnaj woli burlić i pulsuje!...

Swaim ideowym woraham raz na zaŭsiody hramahłasna skažycie: hodzi, mości panowie, hodzi turbawacca! Za ništo nie ŭwaljecie wy nam swajej čužackaj kultury ŭ našu dušu silkom! Wam mohuć sabie padabacca wašy „kluseczki z malowanej miseczki", a nam — naša rodnaja kaša dy saładucha ŭ makaciercy. Što-ž, moža klusečki j pryjamniej draźniać padniabieńnie, ale da płuha, capa ci kasy ad ich nie wialikaja biare achwora...

Niahramatny.

ŠUKAŃNIE PRAWILNAJ DAROHI.

Hajnaŭka, Bielskaha paw. U tyja časy, kali niaboščyca „Hramada" jašče žyła i pašyrałasia na biełaruskich ziemlach swajej psychoznaj chwałaj była dakaciŭšysia i da nas. Hramadu tady našy ludzi ŭważali za arhanizacyju biełaruskuju i sapraŭdy praz niekatory čas jana była biełaruskaj nacyjanalnaj arhanizacyjaj. Nacyjanalny woblik „Hramady" i radykalnaść jaje prahramy padniała našych ludziej z śpiački nacyjanalnaj i mnohija byli pačaŭšy kratacca nad adradžeńniem biełaruskaha narodu. Ale skora nacyjanalny woblik „Hramady" pačaŭ, byccam ad stydu, čyrwanieć i jana prad našym narodam pakazała swoj susim čyrwony twar. Nastupiŭ jaje razhrom.

Paśla razhromu „Hramady" čyrwonyja ahienty z Polščy i Rasiei prykrywajučysia biełaruskaściaj i psychoznaj siłaj „Hramady" pačali adwiedywać byŭšych našych „hramadaŭcaŭ" i praz

ich chacieli prawodzić swaje ciomnyja plany, jakija źjaŭlajucca wielmi škodnymi dla biełaruskaha sialanstwa i naahuł dla biełaruskaha narodu.

Henaja praca čyrwonych suświetnikaŭ siarod našych wiosak pašyrycca niezmahła. Pačaŭsia zastoj u biełaruskaj nacyjanalnaj i socyjalnaj pracy. Cyrwonyja adtreśli ruki ad usialakaj pracy ŭ nas, kali im nie udałosia dasiahnuć swaich metaŭ.

Biełaruskaja rabota stałasia razburanaj tymi-ž samymi, jakija jaje ŭ nas pačynali.

Pryšli ciažkija časy wostraha kryzysu ŭ Polščy. Mocna heny kryzys adbiwajecca i na našym siale. Haspadarčy kryzys, biezraboćcie, niedachop warštatu pracy: biezziamielle stawić našaha čaławieka ŭ ciažki stan žyćcia i zmušaje dumać, što budzie dalej i dzie z hetaha wychad?

Na hety raz prychodziać da naš ha sielanina ŭžo polskija znachary z „Stronnictwa Chłopskaha" i radziać swoj polski radykalizm, jakim jany dumajuć lačyć biedy swajho-ž polskaha „chłopa".

Tak, hety polski radykalizm „Stronnictwa Chłobskaha" dla polskaha „chłopa" moža i pamocny budzie, ale naš sielanin ad hetaha lakarstwa „Stron. Chłopskaha" dyk moža pamierci. Słušna kaža rasiejskaja pahaworka — što ruskamu na zdaroŭje, ad taho niemcu śmierć. Tak i tut. Radykalizm „Stronnictwa Chłopskaha", jaki nasadžywaje na našyja ziemli polskich asadnikaŭ, dla polskaha „chłopa" na zdaroŭje, — a dla našaha biełaruskaha sielanina śmierć.

Dyk dzie prawilny šlach, dzie'wychad? Na henaje pytańnie adkaz prosty i adziny. Prawilny šlach dla biełaruskaha sielanina i naahuł dla biełaruskaha narodu heta swaja biełaruskaja arhanizacyja i praca ŭ joj dziela naprawy bytu biełaruskaha narodu. Taja biełaruskaja arhanizacyja, jakaja nie čakaje padmohi ni z uschodu ni z zachodu, a arjentujecca na swaje ŭłasnyja siły i ŭ łučnaści z pakryŭdžanymi narodami. Hetkaj arhanizacyjaj źjaŭlajecca „Biełaruskaja Chryścijanskaja Demokracyja".

A h a f.

Ab haspadarcy.

Apieka nad pastuchami patrebna.

Chto-b siahońnia paśmieŭ skazać našamu sielaninu, što „i ŭ pastuchi treba wučycca", tojby musiŭ być hatowy, što jaho buduć ličyć straciŭšym prynamsia adnu „klopku". Nia hetak prosta adnak reč pradstaŭlajecca ŭ sapraŭdnaści. A kab času biez patreby nia tracić, skazać treba prosta, što za apošni čas množacca što raz pawažniejšyja hałasy ab tym, što *dzieci ŭ pastuchi nia pryhodny*(!).

Dowadaŭ na heta padajecca nia šmat, ale ŭsie jany duža wažkija i źmiaščajucca kaniec-kancoŭ u tym, što žywioła paščanaja dziaćmi nie napasajecca, a dzieci-pastuchi na paście—asabliwa biaz pryhladu staršych—strašna ŭpadajuć maralna.

Što da pieršaha, dyk pakul u nas nia buduć zawiedzieny štučnyja paświšČy (jakija sumyśla ŭpraŭlajucca, hnojacca i zasiawajucca), datul ciažka budzie heta dakazać sposabam pierakonywajučym. Hodzie tolki zaznačyć, što i dzikaje pryrodnaje paśbišča pry razumnym karystańni moža dać karyści šmat bolš, čymsia kali-b jano było karystana biaz zhary naznačanaha paradku. Inakš wyhladała-b sprawa, kali-b ŭsio paśbišča było padzielena na try choć-by časci, lepš na čatyry, jakija spasalisia-b pa čarzie i inakš, kali-b toje-ž paśbišča źbiwałasia-b za raz, a paśla cełych čas žywioła abiwałasia-b jak pa taku. Dahledzić usiaho hetaha patrapić, peŭna-ž, tolki čaławiek staršy.

Ale nia ŭsiudy sprawa staić dobra, dzie pry pastuchoch jość čaławiek staršy. Uziać choć-by dla prykładu wiadomych šyroka ŭ nas „pastyroŭ." Praŭda, jość i siarod ich ludzi t. sk. z sercam, jakija dobra dbajuć ab pawieranaj sabie žywiole, ale takich jość mienš jak mała. Najčaściej adnak „pastyry" heta ludzi dasłoŭna ni da čaho nia zdatnyja, a pad uzhladam maralnym — hatowy hnoj, bo ad ich dzieci nawučajucca ŭsiakich biazčynstwaŭ, nie haworačy ŭžo ab brydacie h. zwanaj „pastušskaj łaciny" (brydkich słoŭ).

Dzieci pakinienyja na paście samym sabie „nawučajucca" mała mienš, čymsia z pastyrom, a pryrodnyja skłony žywioły, upływajuć na biezkantrolnuju dziatwu paprostu zabojča.

Jaki-ž z hetul wywad? A woś: dziaciej samych na pastu nikoli nia puskać, a na pastyroŭ prymać tolki ludziej pačciwych i dbajnych.

(*Z pracaŭ inž. Ad. Klimowiča*).

Naša pošta.

E d w. Z w i e r e łł o. U wašaj sprawie my ničoha nia možam raić. Kab wy mieli materjalnyja mahčymaści, to tady sprawu možna było-b pakirawać inakš. U himnaziju was nia prymuć dziela taho, što wašyja hady zastaryja. U sprawie padručnikaŭ Wy źwiarniciesia da kancelaryi Wilenskaj Bieł. Himn. Wostrabramskaja 9, a jana wyšle wam prahramu. Kab wy dastali jakuju pasadu ŭ Wilni pa swajej specyjalnaści, to ŭ wolnyja chwiliny chadzili-b na maturalnyja kursy, a inšaj mahčymaści niama

B — k. Z karespandencyi skarystajem.

I. P u p i n u. Praŭnuju paradu dali wam paštoŭkaj.

E d m. S u s e m i h l. Wašyja ŭwahi słušnyja, ale da wykanańnia niemahčymyja. Z wašaj prapanowy skarystać nia možam dziela ciažkoha pałažeńnia našaj časopisi.

S. J a r m a k u. Prośbu wašu spaŭniajem.

K. K r u c i e l u. Hazetu pasyłajem, prysyłajcie padpisnuju płatu.

J. R o d a b o s k a m u. Prośbu wašu spaŭniajem, pomnicie-ž ab swaich abawiazkach.

F r. C h r a p a n u. Adras waš źmianiajem.

B r a s ł a ŭ s k a m u B i e ł a r u s u. Z prysłanaha skarystajem, kali padojdzie da druku. Hazetu wyšlem.

S t. K i s i a l u. Hazetu pasyłajem, jak zmožacie prysyłajcie padpisnuju płatu. Ab sprawie pradwybarčaj jašče ciapier ničoha nia možam skazać, bo ŭ hetym wokruzie jašče akcyja nieraspačałasia.

M u ž y č k u z p a d M. Dziwimsia, što wy baiciesia niejkich tam wučycialoŭ i paśla admaŭlajeciesia ad swajho čynu. Za praŭdu zaŭsiody treba adwažna zmahacca i nie pieradkim nia trusić.

I F i š e r u Prośbu wašu spaŭniajem.

J. H u t o w i č u. Praŭnuju paradu damo.

O r b i s u P r a z i e. Prośbu spaŭniajem.

I. B a ś n i u. Zhodzimsia na prapanawanyja warunki: pradawajcie, a jak treba budzie bolš, to pišycie.

W. M a r g i e w i č u ŭ A m e r y c y. Hazetu pasyłajem, prysyłajcie hrošy.

J. Š a t r o ŭ s k a m u. Hazetu pasyłajem dla Was akuratna, damahajciesia na pošcie; zažadajcie „kartu prenumeraty", to pabačycie, što wam wysyłajecca.

P. H u r y n u. Hazetu pasyłajem, prysyłajcie padpisnuju płatu.

Uł. K a ž a m i a c e. Prośbu wašu spaŭniajem.

D. D u b i n i e. Raim wam wypisać „Шлях Моладзі". Apača hetaha wychodziać: „Chryścijanskaja Dumka", „Сялянская Ніва" i inš.

I h n. P u p i n u. Praŭnuju paradu damo.

L. Ž a l e j k u. Z prysłanych niekatorych wiestak skarystajem, a taksama wieršy budziem drukawać, kali buduć padychodzić da druku.

M. D u r e j k u. Z prysłanaha skarystać nia možam, bo hetyja wiestki ŭžo nie aktualnyja. Mieła heta značeńnie u wybarny čas.

K. Ś w i e t a w a s t o k a w u. Z karespandencyi skarystać nia možam, bo jana ŭžo nie aktualnaja. Pišycie na inšyja temy.

H a z e t a p a s y ł a j e c c a: Bałašku J. Trepačku Aleks., Bežyčku Ant., Piatroŭskamu J. Makarewiču J. i in.

P a d p i s k u a t r y m a l i a d: Alaks. Bernata 1. 20 h. D. Haruštowiča 3 zł., D. Makreŭskaha 1.50 hr. H. Gana 6 z, J. Dubiny 2. zł. 50 hr. S. Jarmaka 3 zł. H. Aročka 3 zł. And. Paźniaka 6 zł. Saŭčyca 1 zł., i K. Dawydčyka 1 zł. Kułaka Piotra 3 zł., Šybuta Paŭła 2 zł., Žalejki J. 6 zł., Łasewiča And. 1, 50 hr. i Sabaleŭskaha J. 4 zł.

Wyjšaŭ z druku

KATALOH

(Knihaspis)

BIEŁARUSKICH KNIH UŁASNYCH KNIHARNI **„PAHONIA"**

Wilnia, Ludwisarskaja 1

A takža ŭziatych na prodaž ad inšych wydawiectwaŭ

Usim patrabujučym KATALOH wysyłajecca darma.

PISAĆ U KNIHARNIU „PAHONIA".

Wyjšła z druku

HISTORYJA ŚWIATAJA staroha zakonu

abo biblijnaja

napisaŭ Ks. W. HADLEŬSKI.

Knižka kaštuje 2 zł.

— Kupić možna ŭ wa ŭsich biełaruskich kniharniach u Wilni —

HAŁOŬNY SKŁAD KNIHARNIA „PAHONIA"

Wilnia, Ludwisarskaja 1.

Knižka napisana pawažna i cikawa, a takža pryhoža wydana i bahata ilustrawana, moža służyć jak dla škoł, tak i dla šyrokich kruhoŭ biełaruskaha narodu.

Biełaruskaja Himnazija Baćkaŭskaha Kamitetu ŭ Wilni

(Wostrabramskaja 9)

Ustupnyja ekzamieny ŭ Himnaziju ŭ 1930 h. WIASNOJU adbuducca dla pastupajučych u 1-uju kl.—20, 21 i 23 červienia dla pastupajučych u 2, 3, 4, 5, 6 i 7 kl.—24, 25 i 26 červienia.

Apošni termin padačy zajawaŭ da 15-ha červienia 1930 h.

UWAHI: 1. Da zajawy pawinny być dałučany dakumanty: a) metryka ab naradžeńni, b) školnaje paświedčańnie toj škoły, dzie wučyŭsia, a kali z chatniaju padhatoŭkaj, to paświedčańnie ad hminy, ci palicyi, a to świaščeńnika abo ksiandza, c) lekarskaje paświedčańnie ab pryščepie wospy i ahulnym stanie zdaroŭja.
2. U 1-uju kl. prymajucca dzieci ad 9 z pałowaj da 12-ci hadoŭ, u II-uju ad 10 z pałowaj da 13 hadoŭ, u III-uju kl. ad 11 z pałowaj da 14 hadoŭ i h. d. Dzieci pierarosšyja hetyja normy na dwa hady, mohuć być pryniaty ŭ adpawiednyja klasy, kali Pedahohičnaja Rada Himnazii pryznaje ŭważnymi tyja pryčyny, jakija wyklikali hetaje spaźnieńnie, ale pryčyny hetyja pawinny być pakazany ŭ zajawie.

Dyrekcyja Himnazii.

Redakter Jan Paźniak. Bieł. Druk. im Fr. Skaryny. Wilnia, Zawalnaja № 6—10. Wydawiec Albin Stepowič